



The Study of Cultural Factors of Sport Leisure Time with the Approach of Foundational Data Theory

Ali Vafaei Moqadam* 

Assistant Professor, Department of Physical Education,
Farhangian University, Tehran, Iran

Farzam Farzan 

Associate Professor, Department of Sport Management, Faculty
of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Abstract

The increasing growth and development of the sports industry in the world, as well as the crystallization of this industry in Iran's sports, have made the politicians and managers of the country to improve day by day in this industry. Among the fields of progress in this dimension is the expansion of sports during leisure time, so this research has investigated the cultural factors of the theoretical concepts of leisure with the approach of adolescent sports. This research has been done qualitatively and with the interview tool. At first, the data was coded based on the foundational data theory, and finally, the paradigm model of the research includes various dimensions of contextual, intervening, causal conditions, as well as strategies and consequences that include the main components. These components include open, central, and selective codes that have resulted through the obtained categories. Intellectual policies, sports drives, presence motivators, media support and compliance with ethical principles, cultural-environmental challenges and individual challenges are among the most important of these selective codes. Based on the results of the research, it is possible to expand the priorities that have a potential influence on the recreational leisure time of teenagers, and by solving the existing challenges, all aspects that lead to the enrichment of recreational leisure time upgrade.

Keywords: Culture, theoretical foundations, teenagers, leisure

* Corresponding Author: avm.sport.2019@gmail.com

How to Cite: Vafaei Moqadam, A. & Farzan, F. (2026). The Study of Cultural Factors of Sport Leisure Time with the Approach of Foundational Data Theory. *New Approaches in Sports Mmanagement*, 14(54), 80-96



----- رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی -----

دوره ۱۴، شماره ۵۴، پاییز ۱۴۰۵، ۸۰-۹۶

ntsmj2.issma.ir

<https://doi.org/10.22034/ntsmj.2024.2033220.1067>

مطالعه عوامل فرهنگی اوقات فراغت ورزشی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد

استادیار گروه آموزش تربیت‌بدنی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

علی وفايي مقدم * ID

دانشیار گروه مدیریت ورزشی دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

فرزام فرزنان ID

چکیده

رشد و توسعه روزافزون صنعت ورزش در دنیا و همچنین متبلور شدن این صنعت در ورزش ایران، سیاست‌گذاران و مدیران کشور را به این داشته تا روزه‌روز در این صنعت پیشرفت کنند. ازجمله زمینه‌های پیشرفت در این بعد، گسترش ورزش در زمان اوقات فراغت می‌باشد لذا این تحقیق، به بررسی عوامل فرهنگی مفاهیم نظری فراغت با رویکرد ورزش نوجوانان پرداخته است. این تحقیق، به صورت کیفی و با ابزار مصاحبه انجام شده است. در ابتدا براساس نظریه داده‌بنیاد، داده‌ها کدبندی گردید و در نهایت مدل پارادایمی تحقیق، شامل ابعاد مختلف شرایط زمینه‌ای، مداخله‌گر، علی و همچنین راهبردها و پیامدهایی شد که مؤلفه‌های اصلی را شامل می‌شود. این مؤلفه‌ها شامل کدهای باز، محوری و گزینشی می‌باشد که از طریق مقوله‌های به‌دست آمده، منتج شده‌اند. خط‌مشی‌های فکری، پیش‌رانه‌های ورزشی، انگیزاننده‌های حضوری، حمایت رسانه و رعایت اصول اخلاقی و در ادامه چالش‌های فرهنگی- محیطی و چالش‌های فردی از مهم‌ترین این کدهای گزینشی می‌باشد. براساس نتایج تحقیق، می‌توان اولویت‌هایی که زمینه‌سازی و تأثیرگذاری بالقوه‌ای در اوقات فراغت ورزشی نوجوانان دارند را گسترش داده و با برطرف کردن چالش‌های موجود، تمامی ابعاد که منجر به غنی‌سازی اوقات فراغت ورزشی می‌شود را ارتقا بخشید.

کلیدواژه‌ها: فرهنگ، مبانی نظری، نوجوانان، فراغت

مقدمه

اوقات فراغت به ویژگی بارز کیفیت زندگی جوامع با سطح توسعه بالا تبدیل شده است و به‌ویژه به‌عنوان معیار آزادی فردی، مشارکت در زندگی اجتماعی و رفاه شهروندان ساکن در آن مورد توجه قرار می‌گیرد (روحانی و همکاران، ۱۴۰۰). اوقات فراغت نه تنها شامل سرگرمی، تفریح و استراحت از کار است بلکه شامل آموزش، فعالیت سیاسی و اجتماعی و نیز جهت‌گیری بهداشتی می‌شود (Kool & Botvinik, 2014). اوقات فراغت به‌عنوان یک پدیده فرهنگی اجتماعی تأثیرگذار بر ابعاد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، موضوع مشترک تمام اقشار جامعه است (منصوری و همکاران، ۱۳۹۸). یکی از عرصه‌های مهمی که در مطالعات اجتماعی و پژوهش‌های فرهنگی برای شناخت تحولات ارزشی و نگرشی و سبک‌های جدید زندگی مورد توجه قرار می‌گیرد عرصه فراغت است زیرا به سبب دربرداشتن الزامات کمتر و آزادی عمل بیشتر می‌تواند ارزش‌ها و نگرش‌ها و ذائقه‌های فرهنگی را بازنمایی کند (کیانفر و همکاران، ۱۴۰۱). اوقات فراغت دیگر تنها زمانی نیست که پس از کار باقی می‌ماند بلکه بخشی مستقل و مرکزی از زندگی است. پیامد این تکامل این است که در جوامع پیشرفته یک سیستم اوقات فراغت متمایز ایجاد شده است (رئیس، ۱۳۸۶). اوقات فراغت دامنه وسیعی دارد. از روش‌هایی که می‌توان با کمک اوقات فراغت بسیاری از ضعف‌ها و کمبودهای جسمانی و روانی افراد جامعه را درمان کرد، همراه کردن اوقات فراغت با فعالیت‌های بدنی و ورزش است (کشتی‌دار و همکاران، ۱۴۰۰).

اهمیت اوقات فراغت سبب شده تا امروزه پژوهشگران مختلفی از جمله روانشناسان سعی در نهادینه‌سازی اوقات فراغت در میان افراد جهت کسب فواید مورد انتظار داشته باشند (De Vos, et al., 2020). امروزه توجه به اوقات فراغت و غنی‌سازی آن به‌عنوان یک دغدغه و نگرانی مورد توجه جدی متولیان قرار گرفته است (Kim, et al., 2020). درصد کمی از مردم به این باور رسیده‌اند که از ساعات کار خود بکاهند و برای حفظ تندرستی و سلامتی و کسب نشاط و لذت به فعالیت بدنی بپردازند. البته به جرأت می‌توان گفت با گذشت زمان، درصد بیشتری از مردم معتقد به بهبود کیفی زندگی می‌شوند و شکی نیست رسیدن به این باور مستلزم داشتن تحصیلات دانشگاهی، تجربه مفید و تغییر دیدگاه‌ها و جهان‌بینی کلی افراد است (روحانی و همکاران، ۱۴۰۰). تغییرات گسترده در سبک زندگی افراد و غیرفعال شدن اوقات فراغت سبب شده تا دغدغه فعال نمودن سبک زندگی افراد مورد توجه متولیان قرار گیرد. بهبود اوقات فراغت مبتنی بر ورزش به‌عنوان یک هدف مهم مورد توجه جوامع مختلف قرار گرفته است (Pomohaci & Sopa, 2018). اوقات فراغت افراد و فعال نمودن فعالیت‌های اوقات فراغتی به‌عنوان یکی از سیاست‌گذاری‌های مهم کشورهای مختلف مورد توجه بوده است. اوقات فراغت فرصت‌های زیادی را برای تمرین نقش‌ها و فعالیت‌های اجتماعی برای توسعه توانایی‌ها و ظرفیت‌های فردی فراهم می‌کند (De Vos, et al., 2020). اوقات فراغت فی‌نفسه شادی‌بخش و خوشحال‌کننده و منشأ لذت است. طعم این لذت را کسانی می‌چشند که دارای اوقات فراغت هستند و افراد پرمشغله از آن محروم‌اند (روحانی و همکاران، ۱۴۰۰).

جوهر اوقات فراغت در معنای ذهنی آن قرار دارد، همانطور که تونیتو^۱ و همکاران (۲۰۲۱) به خوبی نشان دادند که درک اوقات فراغت به عنوان اتلاف با شادی کمتر و افسردگی، اضطراب و استرس بیشتر ارتباط دارد. علاوه بر این، ایجاد این باور که اوقات فراغت بیهوده است، لذت اوقات فراغت را کاهش می دهد. متأسفانه، در جامعه ای که بر موفقیت ها تأکید می کند، مانند ایالات متحده، بهره وری اولیه به قیمت اوقات فراغت رایج است و سودمندی اوقات فراغت به عنوان رهایی از کنترل شناختی پرهزینه در روابط کار و اوقات فراغت و مبادلات تلقی می شود (Kim, et al., 2020). باین حال، تحقیقات، مزایای رها شدن ذهنی از کار را در زمان بیکاری نشان داده است. افرادی که می توانند در ساعات بیکاری، خود را از کار جدا کنند، رضایت و رفاه بالاتری از زندگی و علائم کمتر فشار روانی را گزارش می دهند (Jung, et al., 2018). انگیزه اوقات فراغت به دلیل فرهنگی که فرد در آن زندگی می کند پیچیده است. از آنجا که پیشینه فرهنگی فرد با ارزش ها و باورهای یک فرد درهم می آمیزد، تأثیری بر فعالیت های اوقات فراغت انتخاب شده دارد (نظرپور و محمدی، ۱۳۹۳). فراغت پدیده ای است فرهنگی- اجتماعی که از هنگام پیدایش جامعه و فرهنگ اجتماعی به شکل های مختلف در زندگی اجتماعی و فردی افراد جامعه مطرح شده است اما تحولات اجتماعی سبب شده که در دهه های اخیر و به ویژه از سال ۱۹۷۰ به بعد، مسئله گذران اوقات فراغت هدف دار و مؤثر، به عنوان موضوعی مهم و اساسی دغدغه ذهنی دانش جامعه شناسی باشد (کیهانی، ۱۴۰۰). زمانی این موضوع اهمیت بیشتری پیدا می کند که دانش آموزان برای تعامل با یکدیگر و کشف فرهنگ های جدید نیاز به مشارکت در اوقات فراغت پیدا می کنند (Sayyid & Abuhassna, 2023).

ورزش اوقات فراغت یک برنامه ورزشی خاص نیست بلکه نوعی حالت وجودی اجتماعی ورزش است. بنابراین فکر می کنم ورزش های اوقات فراغت تفریح های فیزیکی غیر رقابتی هستند که افراد از اوقات فراغت برای شرکت داوطلبانه به شکل آزاد با احساسات آرام در محیطی آرام استفاده می کنند (Jung, et al., 2018). در میان دانش آموزان، فرهنگ یک جنبه اجتماعی است که باعث ایجاد انگیزه می شود حال آنکه مشارکت در ورزش در اوقات فراغت موجب بسط و گسترش فعالیت های متناسب فرهنگی می گردد (Sayyid, S. & Abuhassna, 2023). این نوع تفریحات بدنی عمدتاً برای تنظیم روانشناسی، پرورش خلق و خو، رفع خستگی، بازیابی انرژی، تقویت آمادگی جسمانی، بهبود سلامت و لذت بردن از لذت زندگی است (Fritz, et al., 2010). با توجه به شناخت از مفهوم ورزش اوقات فراغت، ورزش اوقات فراغت باید کلی و شامل انواع ورزش های مختلف باشد اما برای تحلیل بهتر ورزش های اوقات فراغت باید آن را دسته بندی کنیم؛ البته استانداردهای مختلفی برای طبقه بندی وجود دارد اما استانداردهای یکسانی برای طبقه بندی ورزش های اوقات فراغت تاکنون وجود نداشته است. گنجه و همکاران (۱۳۹۹) در تحقق خود به دسته بندی لوفنگک و همکارانش اشاره کردند که ورزش های اوقات فراغت را به هفت نوع از جمله فعالیت های شکل دادن به بدن، تفریح، رقابت، آرامش، فعالیت های تعاملی اجتماعی، جستجوی چیزهای خارق العاده و محرک طبقه بندی کردند. همچنین، آن ها را باید براساس انگیزه ها و اهدافی که افراد در ورزش های اوقات فراغت شرکت می کنند طبقه بندی کرد. بنابراین محققان بسیاری در این زمینه، ورزش های اوقات فراغت را

به فعالیت‌های تفریحی بدنی، فعالیت‌های آمادگی جسمانی، فعالیت‌های اکتشافی بدنی و ورزش‌های اجتماعی تقسیم کردند (گنجه و همکاران، ۱۳۹۹).

مطالعه و اجرای طبقه‌بندی فرهنگ و اوقات فراغت، نخستین گام برای ساختن چارچوبی گسترده به منظور توسعه و مدیریت داده فرهنگ و اوقات فراغت محسوب می‌شود. این طبقه‌بندی مبنایی را برای گردآوری آمارها در حوزه فرهنگ و اوقات فراغت فراهم می‌آورد. همچنین داشتن تصویری دقیق از حوزه فرهنگ و بسترسازی مناسب برای تولید آمارهای دقیق در زمینه‌های مختلف فرهنگی و اوقات فراغت از اهداف عمده آن به‌شمار می‌آید (جعفری و همکاران، ۱۳۸۶).

«اوقات فراغت» یک مفهوم فرهنگی و جزئی از نظام فرهنگی است و در ارتباط با خرده‌نظام شخصیتی، در پی تحقق مطلوبیت فردی اعضای جامعه می‌باشد. کارکرد عمده اوقات فراغت، علاوه بر تأمین نیازهای فراغت‌گران، نوعی کارکرد اجتماعی در راستای اجتماعی شدن و انتقال ارزش‌ها و هنجارها، تأمین حیات اجتماعی و ایجاد تعادل و توازن در نظام اجتماعی است (نظرپور و محمدی، ۱۳۹۳). بحث در مورد پر نمودن بهینه اوقات فراغت نوجوانان و جوانان از آن حیث مهم است که این اوقات همچون شمشیری دولبه است؛ لبه‌ای از آن می‌تواند رشددهنده و اصلاحگر باشد و لبه‌ای دیگر زایل‌کننده نیروی جوانی و حتی بیهودگی و فسادانگیز. به همین علت، می‌توان ادعا نمود نحوه گذراندن اوقات فراغت، چه از جنبه‌های مثبت و سازنده و چه از جنبه‌های مخرب و فسادانگیز، در حدی است که سایر جنبه‌های زندگی هر فرد را به‌طور چشمگیری تحت‌الشعاع قرار می‌دهد (کیانفر و همکاران، ۱۴۰۱). اوقات فراغت برای نوجوانان از اهمیت بیشتری برخوردار است زیرا ساعت فراغت آنها فرصتی برای کشف محیط پیرامون و پیدا کردن هویت منحصر به فرد خود می‌باشد. نوجوانان در ساعات آزاد خود بیشتر به ایجاد روابط دوستانه می‌پردازند و خود را درگیر فعالیت‌هایی می‌کنند که به کمک آن بتوانند به تعریف بهتری از خود دست یابند و خود را در جامعه و خانواده نشان دهند (کیهانی، ۱۴۰۰).

بنابراین در ابتدا باید به طبقه‌بندی مفاهیم موجود در این دو موضوع گسترده دست یافت و سپس براساس اشتراکاتی که بین مبانی فرهنگی مرتبط با اوقات فراغت وجود دارد به تبیین نظری مفاهیم دو موضع پرداخت و در ادامه نیز مفاهیم نظری اوقات فراغت را براساس مبانی فرهنگی تبیین کرد. در زمان اوقات فراغت برای سنین پایین‌تر، بنا به اقتضای سنی آنها می‌توان مفاهیم و مبانی نظری را بررسی کرد و در ادامه اولویت‌ها را در نظر گرفت و به واکاوی آنها پرداخت. براساس مفروضاتی که تا به حال در عرصه اوقات فراغت بیان گردید و همچنین ارتباطات و زمینه‌های فرهنگی که در این عرصه دخیل است، شاید یکی از بهترین عواملی که منجر به بسط و توسعه نوجوانان به اوقات فراغت باشد، تعریف فرهنگی مفاهیم موجود در اوقات فراغت می‌باشد زیرا هنوز بسیاری از نوجوانان در این عرصه به دلیل گنگ و نامأنوس بودن تعاریف و مفاهیم، محدود شده‌اند.

نوجوانان در مقایسه با سایر گروه‌های سنی، حساس‌تر، آسیب‌پذیرتر و دچار فشار روانی بیشتر و عمیق‌تری هستند و رشد سریع و ناگهانی جسمی نوجوانان که می‌تواند از هماهنگی کمتری با رشد روحی و روانی آنان برخوردار باشد مسائل و آسیب‌های خاص خود را به همراه دارد. با توجه به اهمیت و ضرورت اوقات فراغت در این رده سنی، نیاز مبرم به تعریف و بازنویسی مفاهیم نظری اوقات فراغت می‌باشد تا اهمیت این دوره را بتوان با بازنویسی فرهنگی

این مفاهیم، بیشتر و بهتر جلوه داد. لذا این تحقیق، با مطالعه دقیق به دنبال کشف و مطالعه عوامل فرهنگی زمینه‌ساز در اوقات فراغت ورزشی نوجوانان در دسته‌بندی‌های شناسایی شرایط زمینه‌ای، شناسایی شرایط مداخله‌گر، شناسایی شرایط علی، شناسایی راهبردها و پیامدها بوده تا آنجا که مطالعه مفروضات فرهنگی در حوزه اوقات فراغت ورزشی را می‌توان کلید حل مسائل مبهم حیطه اوقات فراغت در رده سنی نوجوانان دانست. با این هدف، این تحقیق به دنبال مطالعه عوامل فرهنگی مرتبط با اوقات فراغت با رویکرد ورزش نوجوانان می‌باشد.

روش

روش این تحقیق از نوع کیفی می‌باشد که به لحاظ ماهیت، اکتشافی بود. از آنجا که مطالعه حاضر برای شکل‌دهی یک چارچوب مفهومی، نیاز به دانش ضمنی خبرگان در این حوزه داشت، از استراتژی نظریه داده‌بنیاد استفاده نمود. نمونه‌گیری تحقیق مطابق با روش‌های کیفی، به صورت هدفمند بود. مشارکت‌کنندگان براساس روش گلوله برفی^۱ انتخاب شدند و متشکل از صاحب‌نظران مدیریت ورزشی، متخصصین اوقات فراغت، اعضای هیئت علمی دانشگاه و همچنین مدیران اجرایی وزارت آموزش و پرورش و وزارت ورزش و جوانان بودند که تمامی افراد سابقه مشارکت در امور پژوهشی اوقات فراغت و یا امور اجرایی حوزه اوقات فراغت داشته‌اند. پس از بیان اهداف، تمام شرکت‌کنندگان با رضایت آگاهانه در پژوهش شرکت کردند و به آن‌ها اطمینان داده شد که در هنگام انتشار نتایج، همه اطلاعات فردی محرمانه باقی خواهد ماند و بر خروج آزادانه در هر مرحله از مطالعه به دلیل عدم تمایل به ادامه همکاری تأکید گردید. ابزار مورد استفاده، مصاحبه‌های عمیق و اکتشافی بود. تحلیل داده‌ها براساس روش پیشنهادی اشتراوس و کوربین^۲ انجام گرفت. درنهایت، اشباع نظری پس از مصاحبه با ۱۵ نفر حاصل شد. براساس نظریه داده‌بنیاد^۳، داده‌ها کدبندی گردید و درنهایت مدل پارادایمی تحقیق، شامل ابعاد مختلف شرایط زمینه‌ای، مداخله‌گر، علی و همچنین راهبردها و پیامدهایی می‌باشد که مؤلفه‌های اصلی را شامل می‌شود. طراحی مدل تحقیق نیز با کمک نرم‌افزار مکس کیودا^۴ انجام گردید.

یافته‌ها

در این بخش ویژگی‌های نمونه‌های تحقیق در قالب سمت، رشته تحصیلی، تحصیلات و حوزه فعالیت ارائه شده است.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد مشارکت‌کننده در تحقیق

ردیف	نوع فعالیت	سن	تحصیلات	جنسیت	حیطه و گرایش	حوزه فعالیت
						اجرائی دانشگاهی
P1	استاد دانشگاه	۴۵	دکتری تخصصی	مرد	مدیریت ورزشی	*
P2	استاد دانشگاه	۴۴	دکتری تخصصی	مرد	مدیریت ورزشی	*

1. Ball Snow
2. Strauss & Corbin
3. Grounded Theory
4. MAXQDA 2020

ردیف	نوع فعالیت	سن	تحصیلات	جنسیت	حیطه و گرایش	حوزه فعالیت	
						اجرائی	دانشگاهی
P3	استاد دانشگاه	۳۹	دکتری تخصصی	زن	تربیت بدنی و علوم ورزشی	*	*
P4	استاد دانشگاه	۴۲	دکتری تخصصی	مرد	تربیت بدنی و علوم ورزشی	*	
P5	استاد دانشگاه	۴۸	دکتری تخصصی	مرد	جامعه‌شناسی	*	
P6	استاد دانشگاه	۴۴	دکتری تخصصی	مرد	مدیریت ورزشی	*	*
P7	روحانی	۳۵	حوزه علمیه	مرد		*	
P8	روحانی	۳۸	حوزه علمیه	مرد		*	
P9	مدیر اجرایی وزارت ورزش و جوانان	۵۴	کارشناسی ارشد	مرد	فیزیولوژی ورزشی	*	*
P10	کارمند فدراسیون ورزش همگانی	۳۷	کارشناسی	مرد	تربیت بدنی و علوم ورزشی	*	
P11	معلم تربیت بدنی و علوم ورزشی	۲۹	دانشجوی دکتری تخصصی	مرد	مدیریت ورزشی	*	
P12	معلم تربیت بدنی و علوم ورزشی	۳۷	کارشناسی ارشد	زن	فیزیولوژی ورزش	*	
P13	مربی	۳۰	دانشجو دکتری	زن	مدیریت ورزشی	*	
P14	مربی	۳۷	کارشناسی ارشد	مرد	فیزیولوژی ورزش	*	
P15	مربی	۵۰	کارشناسی	مرد	حسابداری	*	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

در مرحله اول، کدگذاری باز و سپس کدگذاری محوری انجام شده که در جدول ۲ با توجه به مقوله‌ها آمده است.

جدول ۲. کدگذاری باز و محوری

کدهای باز	Person / مصاحبه‌شونده
نتیجه‌گرا بودن فعالیت ورزشی اوقات فراغت، گرایش بیشتر به انتخاب فعالیت‌های اوقات فراغت سستی، اجرای فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت با افراد هم‌سطح خود، اهمیت رویدادها و تعهدات اجتماعی در انتخاب فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت، لذت بردن از تداعی خاطرات با فعالیت‌های ورزشی	P1,p2,p11,p7,p8,p9,p8,p5
انتخاب فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت توأم با شادی، تمایل بیشتر به فعالیت‌های اوقات فراغت در زمان فراغت از کار یا تحصیل، انتخاب آزادانه در انتخاب فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت، تمایل بیشتر به اجرای فعالیت‌های تفریحی، اولویت بالای فعالیت‌های ورزشی با انرژی مثبت بالا، ترجیح به انتخاب فعالیت‌هایی توأم با احساسات و روابط دوستانه	P3,p5,p6,p7,p9,p9,p14,p15
تبلیغ و ترویج فعالیت‌های اوقات فراغت برای دیگران، حضور منظم در فعالیت‌های اوقات فراغت یا برنامه‌های ورزشی، هماهنگی روزمرگی و فعالیت‌های روزمره با فعالیت‌های اوقات فراغت و ورزش، حضور در مجامع ورزشی و فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی، ارجحیت فعالیت‌های اوقات فراغت و ورزش نسبت به سایر فعالیت‌ها	P4,p5,p9,p10,p11,p13,p14,p15

کدهای باز	/Person مصاحبه‌شونده
ساختارمند و هدفمند بودن برنامه‌ها و چشم‌اندازهای سازمان‌های ورزشی برای اشاعه فرهنگ اوقات فراغت ورزشی، توسعه سرانه‌های ورزشی و دسترسی آسان به اماکن و فضاهای ورزشی، برگزاری دوره‌های آموزشی برای خانواده‌ها و برگزاری همایش‌ها و سمینارها با محوریت‌های چارہ‌اندیشی برای اشاعه فرهنگ و ترویج اوقات فراغت ورزشی، وجود کمیته‌ها و کارگروه‌های ورزشی با محوریت توسعه فرهنگ اوقات فراغت ورزشی	P1,p3,p4,p7,p11,p12,p15
تمرین و اجرای موفق فعالیت‌های اوقات فراغت، دستیابی به موفقیت در فعالیت‌های اوقات فراغت، کسب پاداش و حس برتری از فعالیت‌های اوقات فراغت، ارضای حس رقابتی در فعالیت‌های اوقات فراغت	P2,p5,p5,p6,p9,p11,p13
فرهنگ اعضای گروه در اجرای فعالیت ورزشی اوقات فراغت، تمایل به اجرای فعالیت‌های اوقات فراغت با چاشنی چالش برانگیز و غیرمطمئن، تمایل به انتخاب فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی، منظم و ساختارمند، جلب اعتماد افراد در انتخاب فعالیت ورزشی اوقات فراغت، انتخاب فعالیت‌های ورزشی با ارائه موقعیت‌های جدید، انتخاب فعالیت‌هایی با بالاترین سطح امنیت و ایمنی	P4,p9,p11,p12,p8,p14,p15
شبکه‌های مجازی و جهت‌دهی محتوای آن در اوقات فراغتی ورزشی، پخش مستندهای ورزشی و ارائه تجربه‌های فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت، برنامه‌های تلویزیونی با محوریت اوقات فراغت ورزشی و توسعه آن در خانواده، برنامه‌هایی با محوریت مقایسه سطح فعالیت‌های بدنی و اوقات فراغت و آموزش آن در سطح مدارس و دانشگاه‌ها	P1,p3,p4,p6,p7,p8,p9,p10
تمایل بیشتر به اجرای فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت در گروه‌های اجتماعی، پذیرش فعالیت‌ها به نفع موفقیت گروه، اهمیت احقاق حقوق گروه در اجرای فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت، اولویت بالای فرد به پذیرش در گروه‌های فعالیتی، علاقه‌مندی بیشتر به دریافت پاداش‌های گروهی	P2,p3,p4,p6,p7,p9,p11,p14
رعایت ارزش‌های اخلاقی و دوری از تمسخر در گروه، رعایت احترام و دوری از فحاشی و رفتارهای ناپسند در گروه، رعایت ارزش‌های اخلاقی و پرخاشگری و بدرفتاری در گروه، رعایت ارزش‌های اخلاقی و دوری از تهمت و ریاکاری در گروه	P1,p3,p5,p6,p10,p11
فرهنگ و خلیقیات شهرها و روستاها در ارتباط با عدم پذیرش ورزش بانوان، توجه کم علما و مراجع دینی به اهمیت ورزش و تأکید به پرداختن به ورزش و فعالیت‌های بدنی اوقات فراغت، عدم توجه به بعد نشاط اجتماعی و تندرستی از آمیزه‌های دینی	P3,p5,p6,p12,p12,p13,p15
مشخص شدن برنامه‌های ورزشی اوقات فراغت از قبل توسط مسئول یا سازمان دیگری، تفاوت کیفیت برنامه‌های ورزشی اوقات فراغت برای مسئولین و اقشار مختلف جامعه، عدم برابری امکانات اوقات فراغت در بین اقشار مختلف نابرابر، آزادی کمتر در انتخاب نوع برنامه‌های ورزشی اوقات فراغت، متکی به غیر بودن جوانان در اجرای فعالیت‌های اوقات فراغت	P3,p4,p8,p9,p12,p13
تعیین‌کننده بودن فعالیت اوقات فراغتی که مردان یا پسران در آن مشارکت دارند، تحت تأثیر قرارگیری دیدگاه‌های رقابتی بودن و رسیدن به موفقیت در فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت، ارجحیت کسب موفقیت در مقابل آرامش در انتخاب فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت، ملاک قرارگیری بهترین بودن در انتخاب فعالیت‌های بدنی اوقات فراغت، اهمیت علاقه شخصی در انتخاب فعالیت‌های اوقات فراغت	P1,p4,p5,p14,p14,p15
روابط زودگذر و یا ارتباط صمیمی با دوستان در انتخاب اوقات فراغت ورزشی، علاقه به فعالیت‌های ورزشی متفاوت و متنوع در زمان اوقات فراغت ورزشی، حس برتری‌جویی و بهتر بودن از همه در زمان اجرای فعالیت ورزشی اوقات فراغت، تداخل تحولات آینده در انتخاب فعالیت‌های اوقات فراغت، آزادی در اجرای فعالیت اوقات فراغت	P2,p3,p11,p12,p14,p15

کدهای باز	Person/ مصاحبه‌شونده
تهویه مناسب مکان ورزشی، دمای مطلوب مکان ورزشی، برخورداری از سالن‌های ورزشی مناسب در مناطق روستایی و کمتر توسعه یافته، به‌روزرسانی تجهیزات و زیرساخت‌های ورزشی، فراهم آوردن زیرساخت‌های ورزشی برای تمامی اقشار جامعه	P1,p5,p6,p8,p9,p10,p12,p15
آشنایی با ورزش‌های بومی - محلی با مربی پرورشی در اماکن ورزشی، توازن زمانی بهره‌مندی از اماکن و فضاهای ورزشی برای بانوان و آقایان، تربیت اجتماعی توأم با آموزش رشته‌های ورزشی توسط مربیان، برخورد مؤدبانه، احترام و خوش‌رویی توسط پرسنل اماکن و فضاهای ورزشی	P2,p3,p5,p8,p9,p10
تأکید بر جوانمردی و روحیه پهلوانی نظیر خدادوستی و کمک به دیگران، ترویج شجاعت و سنجایی اخلاقی، فروتنی، گذشت و همیاری در پرداختن به ورزش، ترویج اخلاق پهلوانی با تأکید بر آیین مهرپرستی، آموزش صبر و بردباری (رادمردی و پهلوانی)	P1,p3,p4,p6,p8,p11,p13
توجه به ورزش و اوقات فراغت ورزشی به‌عنوان یکی از ارکان مهم سیستم مدیریت کشور، توجه به قانون اساسی در راستای ایجاد خدمات ورزشی رایگان و دسترسی به آن در سراسر کشور، توجه به ورزش سلامت‌محور به‌عنوان یک مزیت رقابتی برای کشور، تصویب قوانین مدون برای اجباری شدن ورزش و فعالیت‌های بدنی در سطح جامعه و سازمان‌ها	P4,p5,p8,p11,p13,p14,p15
تعدیل استرس، اضطراب و پرخاشگری در فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت، توسعه فرهنگ ورزش با نشان دادن فوایدی نظیر تناسب اندام، زندگی سالم و دوری از بیماری، بهبود مهارت‌های روانشناسی ورزشی، تصویرسازی و ایجاد تمرکز در فعالیت‌های ورزشی، ایجاد انگیزه برای پرداختن به فعالیت‌های ورزشی نظیر چالش‌های رقابتی	P1,p2,p5,p6,p11,p15
افزایش برنامه‌های رادیویی پرنشاط ورزش و ارائه مطالب علمی - آموزشی متخصصین ورزشی و جامعه‌شناسی ورزش، برنامه‌های رقابتی ورزشی در میان نوجوانان با هدف گرایش نوجوانان به فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی، دعوت از علما و مراجع دینی در برنامه‌های ورزشی با محوریت اهمیت ورزش و تأکید به پرداختن به ورزش و فعالیت‌های بدنی اوقات فراغت، دعوت از مربیان متخصص در امر ورزش برای اجرای فعالیت‌های بدنی و توسعه اوقات فراغت ورزش در خانه	P6,p8,p9,p10,p14
ارائه سیستم آموزشی منظم و مداوم در ارتباط با ورزش و اوقات فراغت در سطح مدارس، استفاده از مدرسان تخصصی ورزش در سطح مدارس، توجه به آموزش قشر جوان و میانسال برای درک ضرورت ورزش و پیشگیری از امراض و توسعه سلامتی فردی، آموزش علمی و ارزش‌های فرهنگی موازی با فعالیت‌های بدنی و اوقات فراغت برای نوجوانان	P1,p6,p8,p9,p11,p13,p15
مشارکت دائمی در فعالیت‌های ورزشی، تناسب اندام با فراغت از طریق ورزش، آگاهی از فواید فعالیت بدنی و ورزش، توسعه مهارت‌های ورزشی، رضایتمندی از اوقات فراغت از طریق ورزش، کاهش جرم و بزهکاری، بهبود سطح سلامت اجتماعی، افزایش سرانه ورزش در کشور، ایجاد آرامش خاطر خانواده در هنگام انجام فعالیت بدنی در باشگاه، عملکرد کارکردی بهتر با فعالیت ورزشی، بالا رفتن کیفیت زندگی، تأثیر فراغت ورزش بر غنی‌سازی زمان آزاد، رشد خلاقیت و نوآوری در پوشش زمان‌های آزاد، پیشرفت تحصیلی، احساس شادابی و سرزندگی، رفع خستگی جسمانی و روانی، افزایش سلامت جسمانی و روانی، رفع استرس، تنش، کاهش فشارهای زندگی روزمره	P1,p2,p3,p4,p6,p7,p11,p12,p13,p14

مأخذ: یافته‌های پژوهش

پس از شناخت درون‌مایه‌های فرعی متن کلیه مصاحبه‌ها، در مجموع تعداد ۲۶۸ درون‌مایه‌های فرعی ایجاد شد. تعدادی از این کدها مشابه بوده و در مصاحبه‌های مختلف تکرار شده بودند و به‌علت کثرت کدهای استخراجی مشابه و هم‌معنی، در مرحله تحلیل بعد از جدا نمودن کدهای مشابه و هم‌معنی، تعداد ۱۳۹ کد مستقل (درون‌مایه‌ها)

ایجاد شد. حال که کلیه داده‌ها کدبندی شده و کدها یا مفاهیم اولیه متعددی ساخته شدند، مرحله دوم خوشه‌بندی آغاز می‌شود.

جدول ۳. کدگذاری محوری

مقوله	کدگذاری محوری	مفاهیم
S1,s2	افق دید کوتاه یا بلند	خط‌مشی‌های فکری
	خویش‌داری یا افراط‌گرایی	
S3,s4	گرایش به اوقات فراغت ورزشی	پیشران‌های ورزشی
	پشتیبانی و حمایت مسئولین ورزشی	
S5,s6	برتری‌طلبی و موفقیت	انگیزاننده‌های حضوری
	ابهام‌گزیزی کم یا زیاد	
S7	فعالیت رسانه‌های جمعی	حمایت رسانه
S8,s9	فردگرایی در برابر جمع‌گرایی	رعایت اصول اخلاقی در گروه
	رعایت اخلاق ورزشی	
S10,s11	آمیزه‌ها و ارزش‌ها دینی	چالش‌های فرهنگی-محیطی
	فاصله از قدرت	
S12,s13	مردانه‌طبعی در برابر زنانه‌طبعی	چالش‌های فردی
	پست مدرنیسم فرهنگی	
S13,s14	توسعه اماکن و فضاهای ورزشی	بهبود زیرساخت و خدمات ورزشی
	توسعه خدمات ورزشی	
S15,s16	توسعه رهیافت‌های مالی	تسهیل در پرداختن به اوقات فراغت ورزش
	ترویج منش پهلوانی	
S17,s18	ضرورت توسعه اوقات فراغت ورزشی	تأکید بر اهمیت اوقات فراغت ورزش
	توسعه رهنمودهای روانشناسی ورزش	
S19,s20	توسعه فعالیت‌های رسانه‌ای	مفهوم‌سازی فرهنگ اوقات فراغت ورزش
	آموزش و اطلاع‌رسانی	
S21	فواید ورزشی	پیامدهای ورزشی
	فواید اجتماعی	
	فواید فردی	
	فواید سلامتی	

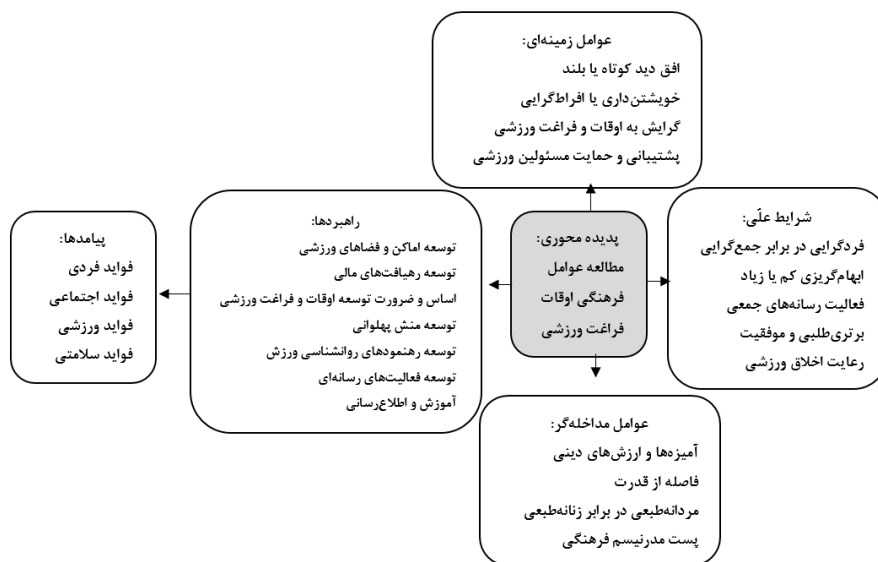
مأخذ: یافته‌های پژوهش

همچنین با استناد به نتایج کدبندی محوری و مفاهیم مشترک بین مقوله‌های مورد نظر، ۲۵ مقوله به نام‌های افق دید کوتاه یا بلند، خویش‌داری یا افراط‌گرایی، گرایش به اوقات فراغت ورزشی، پشتیبانی و حمایت مسئولین ورزشی، برتری‌طلبی و موفقیت، ابهام‌گزیزی کم یا زیاد، فعالیت رسانه‌های جمعی، فردگرایی در برابر جمع‌گرایی، رعایت اخلاق ورزشی، آمیزه‌ها و ارزش‌های دینی، فاصله از قدرت، مردانه‌طبعی در برابر زنانه‌طبعی، پست مدرنیسم فرهنگی، توسعه اماکن و فضاهای ورزشی، توسعه خدمات ورزشی، توسعه رهیافت‌های مالی، ترویج منش پهلوانی،

توسعه رهنمودهای روانشناسی ورزش، ضرورت توسعه اوقات فراغت ورزشی، توسعه فعالیت‌های رسانه‌ای، آموزش و اطلاع‌رسانی، فواید ورزشی، فواید اجتماعی، فواید فردی و فواید سلامتی در امر بازنویسی فرهنگی مفاهیم نظری فراغت با رویکرد ورزش نوجوانان شناسایی شد.

کدبندی گزینشی عبارت است از چینش کدهای محوری در کنار هم براساس منطق و ارتباط دادن آن با سایر مقوله‌ها، اعتبار بخشیدن به روابط. این مرحله انتزاعی‌ترین سطح کدگذاری است که از طریق آن روابط بین مقوله‌های ایجاد شده تشریح می‌شود. در این قسمت مدل نهایی تحقیق براساس شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای، راهبردها و پیامدها به نمایش گذاشته می‌شود.

نمودار ۱. عوامل فرهنگی تحقیق براساس مدل پارادایمی



مأخذ: یافته‌های پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج کدگذاری داده‌ها در مرحله اولیه تحلیل داده‌ها که شامل کدگذاری باز بوده، نتایج نشان داده است که غالب سؤالاتی که از متخصصین پرسیده شده بود چاشنی فرهنگی داشته و غالب پاسخ‌هایی که وجود داشته، همگرایی مصاحبه‌شونده‌ها در رساندن تحقیق به هدف را نشان داده‌اند زیرا فرهنگ در غالب جمعیت یا گروه شکل می‌گیرد و اهمیت اوقات فراغت و توسعه فرهنگ فراغت در بین نوجوانان بسیار زیاد می‌باشد.

براساس مقوله اصلی تحقیق که مدل پارادایمی عوامل فرهنگی اوقات فراغت بوده است کدهایی منتج شده که بعضی از این کدها جزو کدهایی هستند که شرایط علی را به وجود آورده‌اند و برخی دیگر نیز شرایط زمینه‌ای و یا شرایط دیگر که به تفصیل بیان می‌شود. برخی مؤلفه‌های شرایط علی که از بررسی این کدها به دست آمده فردگرایی در برابر جمع‌گرایی، ابهام‌گریزی کم یا زیاد، فعالیت رسانه‌های جمعی، برتری‌طلبی و رعایت اخلاق ورزشی بوده است.

براساس نتایج تحقیق، حس برتری طلبی برای دانش آموزان به عنوان یکی از فاکتورهای کسب موفقیت فردی مورد توجه می باشد. حس برتری طلبی برای رسیدن به موفقیت، گرفتن پاداش و رسیدن به موفقیت، انگیزه خوبی در این سنین است و نیاز به توجه را در آنان برطرف می کند. این مورد در تحقیق گنجه و همکاران (۱۳۹۹) به عنوان یکی از فاکتورهای خروج از فشار روانی در این سنین نام برده شده است. از طرف دیگر، فعالیت های چالش برانگیز و همچنین شرایطی که ابهام گریزی کم یا زیادی را در نوجوانان نشان می دهد و موقعیت های جدید و پویایی را القا می کند، نمونه هایی از این انگیزاننده ها هستند که در تحقیق منصوری و همکاران (۱۳۹۸) نیز به این موارد در مورد دانشجویان اشاره شده بود. همچنین در این تحقیق و در مدل ارائه شده، محیط پویا یکی از فاکتورهای تأثیرگذار برای انتخاب فعالیت می باشد که با این نتیجه از این نظر همسو است (رفعت جاهد، ۱۳۹۰). حمایت رسانه ای نظیر فعالیت رسانه های جمعی از قبیل برنامه های تلویزیونی و همچنین مستندهای ورزشی یا فعالیت های رسانه ای افزایش دانش، نمونه هایی از حمایت رسانه است که با تحقیق فوق همسو می باشد. از طرف دیگر، فردگرایی در برابر جمع گرایی و همچنین رعایت اخلاق ورزشی نمونه هایی از مقوله هایی هستند که کد گزینشی رعایت اصول اخلاقی را به وجود آورده اند. بر اساس این موضوع که در تحقیق گنجه و همکاران (۱۳۹۹) هم اشاره گردید، دو فاکتور شادکامی و گشودگی، از نتایج ارتباط در جمع و جمع گرایی در زمان اوقات فراغت بوده که با نتایج این تحقیق همسو است؛ مواردی که می تواند زمینه ساز انتخاب آزادانه هر فرد نوجوان به قرار گرفتن در اجتماع کوچک و همچنین رعایت اصول اخلاقی و دوری از پرخاشگری، تهمت و اخلاقیات ناپسند باشد. انگیزاننده های حضوری به عنوان مکمل های روانشناسی جهت حضور پرتکرار نوجوانان، بسیار لازم می باشد که در این تحقیق به عنوان کد گزینشی اول شناسایی شده است.

مؤلفه های شرایط زمینه ای نیز با توجه به دسته بندی کدهای باز و محوری به دست آمده اند که عوامل افق دید کوتاه مدت و بلندمدت، خویشن داری و افراط گرایی، گرایش به اوقات و فراغت ورزشی، پشتیبانی و حمایت مسئولین ورزشی می باشد. یکی از کدهای محوری که در نتیجه یکپارچگی کدهای باز به دست آمده است، افق دید کوتاه و بلند به معنی غالب نگاه هایی است که در این اقشار وجود دارد. لذا این قشر بیشتر نگاه سنتی به اوقات فراغت داشته و به دنبال نتیجه در رویدادهای ورزشی اوقات فراغت هستند و بیشتر به تعهد اجتماعی در زمان اوقات فراغت اهمیت می دهند که با نتایج تحقیق کیانفر و همکاران (۱۴۰۱) همسو است. دلیل همسویی با این تحقیق نیز به واسطه انتخاب فعالیت هایی با جهت گیری هایی است که مربوط به آینده می شود. غالباً نوجوانان فعالیت هایی را انتخاب می کنند که تأکید بر تشویق و انگیزه کوتاه مدت داشته باشد و تخلیه هیجانی انجام شود. در این مطالعه (کیانفر و همکاران ۱۴۰۱) تصور می شد که هویت بخشی با گروه فرهنگی، به طور قابل توجهی با فردگرایی مرتبط است، با این حال با جمع گرایی نیز مرتبط است. شاید تقاضای این سنین و داشتن دوست و همراه یکی از مهم ترین دلایل برای کسب این نتیجه بوده و همچنین با هم نوعان خود بودن به عنوان یک تجربه جدید در به ثمر رسیدن این نتیجه تأثیرگذار باشد.

مؤلفه بعدی که از نتایج کد گذاری محوری به دست آمده است تحت عنوان خویشن داری یا افراط گرایی است که بر تمایل بیشتر و آزادانه افراد نوجوان بر مشارکت آزادانه به اجرای فعالیت های پرانرژی دلالت دارد که با نتایج

تحقیق رفعت‌جاه و همکاران (۱۳۹۰) همسو می‌باشد. در این تحقیق ارزش‌های فرهنگی مانند مشارکت آزادانه و با اختیار افراد به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی مطرح گردید که نشان می‌دهد برای نوجوانان چقدر اهمیت دارد و در این تحقیق نیز به‌عنوان یک عامل فرهنگی شناسایی شده است. با توجه به این که شرایط زمینه‌ای، نگاه‌های سنتی یا مدرن خانواده‌ها و والدین می‌تواند خط فکری تأثیرگذار بر این اقشار باشد لذا اهمیت رویدادهای اجتماعی را در بین بعضی از خانواده‌ها نشان می‌دهد ولی در برخی دیگر رویکردی متفاوت دارد که با نتایج تحقیق کشتی‌دار و همکاران (۱۴۰۰) همسو می‌باشد. در این تحقیق اشاره شده بود میزان انتخاب آزادانه در فعالیت‌هایی که می‌توانند انتخاب کنند و یا رویکرد تهیج‌پذیر یا آرام برخی فعالیت‌های ورزشی، نوعی خط‌مشی فکری است که می‌تواند تأثیرگذاری خود را داشته باشد.

عوامل مداخله‌گر نیز کدهایی هستند که از محیط بیرونی بر مقوله اصلی تأثیرگذار است. این عوامل در این تحقیق شامل آمیزه‌ها و ارزش‌های دینی، فاصله از قدرت، مردان طبعی در برابر زنانه‌طبعی، پست‌مدرنیسم فرهنگی است. طبیعت و سرشت در این رده سنی با توجه به هورمون‌هایی که در بدن ترشح می‌شود شاید اجرای فعالیت‌های فرح‌بخش را می‌طلبد لذا باید انتخاب‌هایی با تنوع بیشتری در این افراد وجود داشته باشد که کمی احساسات و هیجان بیشتری را تخلیه کنند. با توجه به مضامین فرهنگی و ارزشی در اقشار مختلف به‌ویژه قشر نوجوانان کشور، یکی از مقوله‌هایی که می‌تواند بسیار مهم تلقی گردد اختلاف یا برابری شرایط استفاده یا انتخاب فعالیت‌های اوقات فراغت با توجه به جنس آن‌ها است. در بسیاری از فعالیت‌ها غالباً مردان تعیین‌کننده یا برنامه‌ریز هستند و یا مسئولیت بیشتری دارند و حتی در بسیای از فعالیت‌هایی که بانوان یا دختران مشارکت دارند، دیدگاه‌های رقابتی شدید مردانه در رسیدن به موفقیت تأثیرگذار است. حال آنکه شاید بسیاری از دختران در این سنین فعالیت‌هایی با شدت کمتر یا در اصطلاح آرامش بیشتری داشته باشند. این موضوع در تحقیق کشتی‌دار و همکاران (۱۴۰۰) و رئیسی (۱۳۸۶) به‌عنوان عاملی برای محدودیت‌های زنان و دختران اشاره شده است. بنابراین، این عامل فرهنگی، نشان می‌دهد اوقات فراغت نوجوانان تحت تأثیر مردانه‌طبعی و زنانه‌طبعی است زیرا محدودیت‌هایی برای انتخاب فعالیت به‌وجود می‌آورد. شاید رقابتی بودن یا بهترین بودن مؤلفه‌هایی باشد که در هر دو جنس وجود دارد ولی می‌تواند علاقه شخصی افراد را در انتخاب آزادانه فعالیت‌های ورزشی رقم زند. شرایط مداخله‌گری که شناسایی شد، عوامل فرهنگی است که از محیط بیرونی سیستم می‌تواند تمایل نوجوانان به فعالیت‌های اوقات فراغت را بیشتر کنند. چالش‌های فرهنگی محیطی که شامل ارزش‌ها و آمیزه‌های دینی و همچنین فاصله از قدرت را می‌تواند دربر بگیرد، باعث می‌شود بسیاری از افراد بخاطر دارا بودن تفاوت‌های اجتماعی یا فرهنگی، زمینه‌های مشارکت برابر و یکسان را از دست بدهند ولی تناسب یکی از این موارد با کیفیت برنامه‌ها و همچنین دارا بودن ارزش‌ها می‌تواند ترکیبی بسازد تا این چالش‌های فرهنگی را از بین ببرد که با تحقیقات رفعت‌جاه (۱۳۹۰) همسو می‌باشد.

در این تحقیق به ارزش‌هایی اشاره شد که به‌عنوان یک عامل فرهنگی در این تحقیق بر نوجوانان تأثیرگذار بوده است زیرا ارزش‌های یک فرد بر انتخاب او تأثیرگذار است. چالش‌های فردی هم کد گزینشی بعدی است که شرایط مداخله‌گری را به‌وجود می‌آورد. بانوان با محدودیت‌هایی که دارند و اختلافاتی که در این دو جنس تحت تأثیر می‌باشد، می‌تواند میزان کسب موفقیت افراد را تحت تأثیر قرار دهد. همچنین پست‌مدرنیسم فرهنگی شامل

برخی تحولاتی است که آزادی را در قشر نوجوانان تحت تأثیر قرار می‌دهد درحالی که می‌تواند تسهیل‌گر قوی افراد باشد. این نتیجه با تحقیق رفعت‌جاه (۱۳۹۰) و همچنین رئیسی (۱۳۸۶) به این دلیل که تأثیرپذیری دانش‌آموزان از عوامل پست‌مدرنیسم فرهنگی نظیر تأثیر رسانه‌ها و فضای مجازی در اولویت اول انتخاب نوجوانان در زمان اوقات فراغت می‌باشد، همسو است.

راهبردها نیز شامل ۴ کد است که شامل بهبود زیرساخت و خدمات ورزشی، تسهیل در پرداختن به اوقات فراغت ورزشی، تأکید بر اهمیت اوقات فراغت و درنهایت مفهوم‌سازی فرهنگ اوقات فراغت ورزشی است. توسعه تسهیل‌گرهای مالی و همچنین ترویج منش پهلوانی می‌تواند رویکرد خوبی برای بهبود زیرساخت‌ها باشد که با تحقیق لین^۱ و همکاران (۲۰۱۹) و کشتی‌دار و همکاران (۱۴۰۰) همسو می‌باشد. در این دو تحقیق همانند نتایج این تحقیق، به افزایش مشارکت مالی و زیرساختی در کنار عوامل فرهنگی اشاره گردید. این عامل می‌تواند به عنوان یکی از عوامل مهم در انتخاب آزادانه نوجوانان باشد. ضرورت توسعه اوقات فراغت و رهنمودهای روانشناسی ورزشی نیز از این نمونه‌ها می‌باشد که اهمیت اوقات فراغت را بیشتر نشان می‌دهد. توسعه فعالیت‌های رسانه‌ای و آموزش و اطلاع‌رسانی نیز مقوله‌ای قوی برای مفهوم‌سازی فرهنگ اوقات فراغت می‌باشد که با نتایج تحقیق نظریور و محمدی (۱۳۹۳) همسو است. این همسویی می‌تواند به این دلیل باشد که این تحقیق، زمینه‌سازی فرهنگ در هر زمینه‌ای را ایجاد فعالیت‌های آموزشی بر پایه رسانه‌های اول می‌داند. نوجوانان قاعداً تمایل به گرفتن اطلاعات و کسب دانش از طریق فضای مجازی داشته و فرهنگ‌سازی از این طریق در آنها راحت‌تر صورت می‌گیرد لذا یکی از رویکردهای اصلی متخصصان اوقات فراغت در آموزش و پرورش است.

پیامدهای ورزشی، اجتماعی و عملکردی نیز کدهای دیگری است که دربرگیرنده فواید انتخاب اوقات فراغت ورزشی می‌باشد و نشان‌دهنده این رویکرد است که توسعه اوقات فراغت ورزشی برای نوجوانان بسیار ضروری است. تأثیراتی که ورزش در اوقات فراغت این قشر به جا می‌گذارد براساس کدهای به دست آمده از مصاحبه‌شونده‌ها، در تمامی زمینه‌ها نظیر پیشرفت تحصیلی، روانی و اجتماعی و سلامت و همچنین شاد بودن و شاد زیستن را به ارمغان می‌آورد. تمامی این عوامل می‌تواند زمینه حضور در فعالیت‌های اوقات فراغت را فراهم کنند. تبلیغ و ترویج فعالیت‌های ورزشی، تنظیم برنامه زندگی و اجرای منظم فعالیت‌های ورزشی در زمان اوقات فراغت در سایه ساختارمند کردن و برنامه‌ریزی درست مسئولین ذیربط اتفاق می‌افتد که همان پشتیبانی منظم را می‌طلبد که با فراهم کردن منابع مالی، مادی و انسانی با مدیریت خوب همراه باشد. این نتایج با نتایج تحقیق رویچاوهاری^۲ و همکاران (۲۰۲۰) همسو می‌باشد. در این تحقیق نیز به عامل انگیزاننده برای نوجوانان توجه شده و به فواید فرهنگی در برخی از مؤلفه‌ها اشاره شده است.

در مرحله نهایی نیز مدل کلی براساس این مؤلفه‌ها به دست آمده است. نتایج در نگاه کلی نشان می‌دهد که مصاحبه‌شونده‌ها غالباً به مؤلفه‌های گوناگونی از زوایای مختلف اشاره کرده‌اند که جنبه‌های سلامتی مشارکت یا فواید و مزایای مشارکت در فعالیت‌های اوقات فراغت به عنوان یکی از الگوهای فرهنگی مشترک مطرح شده که

1. Lin

2. Roychowdhury

در اکثر مصاحبه‌ها به آن اشاره شده بود. مؤلفه‌هایی که نشان‌دهنده اهمیت حضور در اجتماع است در بیشتر پاسخ‌ها مشاهده گردید که براساس نتایج تحقیق ایزوآهولا و بائومیستر^۱ (۲۰۲۳) این ارزش‌ها، باورها و اصول مشترک، هر کدام بر رفتار اعضا و نحوه تفسیر آن‌ها از آنچه که با آن‌ها مواجه می‌شوند، تأثیر می‌گذارند. رسیدن به آرامش خاطر و لذت بردن از فعالیت‌های فراغتی که با رویکرد ورزشی انجام می‌شود نیز در بیشتر مؤلفه‌ها اشاره شده است. در بسیاری از پاسخ‌ها هم شرایط این دوره سنی در انتخاب و رویکرد فعالیت‌های فراغتی دیده می‌شود زیرا با رویکرد ورزش نوجوانان بوده و مشخص شده که توقعات در این سنین فراتر از مواردی هست که در حال حاضر وجود دارد.

بنابراین با نتایج این تحقیق می‌توان نتیجه گرفت که عوامل فرهنگی‌ای که تعیین‌کننده اوقات فراغت نوجوانان هستند و در این تحقیق هدف قرار گرفته است، دربرگیرنده موضوعاتی چندجانبه می‌باشد که از تأثیرگذاری بر ذهن نوجوانان با رویکردهای آموزش و اطلاع‌رسانی تا ایجاد تسهیل‌گرهای فراوان و در ادامه بررسی و از بین بردن چالش‌های پیش روی انتخاب آزادانه آن‌ها را شامل می‌شود. از آنجاکه فرهنگ شامل ارزش‌ها و باورهای یک گروه می‌شود که یک فرهنگ را از فرهنگ دیگر متمایز می‌کند و آنچه را که اعضای یک گروه باید بدانند تا پذیرفته شوند، آگاه می‌سازد بنابراین می‌توان یک جهت فکری در این اقشار به‌وجود آورد که انتخاب آزادانه اوقات فراغت ورزشی را رقم زند. کشور ایران به‌عنوان یک کشور در حال توسعه باید برنامه منظم را که فقط با امر گسترش فرهنگ فراغت ورزشی ممکن می‌شود را سرلوحه خود قرار دهد تا به یک اقتصاد قوی و پایدار اوقات فراغت در کنار ورزش قوی دست پیدا کند. مطمئناً تدوین برنامه‌های تندرستی ویژه خانوار با مدیریت صحیح و سازماندهی مناسب، کاهش هزینه خانوار را در پی خواهد داشت. این افزایش ورزش در سبب اوقات فراغت خانوار، رونق پولی با کاهش هزینه‌های درمانی و ایجاد نشاط مضاعف کاری برای یکایک آحاد مردم را خواهد داشت.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

ORCID

Ali Vafaei Moqadam
Farzam Farzan



<https://orcid.org/0000-0003-2668-2073>
<https://orcid.org/0000-0002-5349-3246>

منابع

- جعفری، شیرین، رجبی، سمیه، نجفی، زهرا و پژهان، علی. (۱۳۸۶). طبقه‌بندی فرهنگ و اوقات فراغت. *گزیده مطالب آماری*، ۱۴ (۲)، ۴۲-۱۵. <http://ijoss.srtc.ac.ir/article-1-120-fa.html>
- رفعت‌جاء، مریم. (۱۳۹۰). ارزش‌های فراغتی و فرهنگی. *فصلنامه پژوهش‌های فرهنگی*، ۴ (۱)، ۹۲-۸۷. [10.7508/ijcr.2011.13.007](https://doi.org/10.7508/ijcr.2011.13.007)

- روحانی، محمد، عبدی، کاملیا، میرحسینی، سیدمحمدعلی و کاظمی، امیر. (۱۴۰۰). غنی سازی اوقات فراغت معلمان با تأکید بر فعالیت بدنی (با به کارگیری روش نظریه داده بنیاد). *مطالعات روان شناسی ورزشی*، ۱۰ (۳۸)، ۸۹-۱۱۴. doi: 10.22089/spsyj.2021.9961.2093
- رئیس، فاطمه. (۱۳۸۶). چگونگی گذران اوقات فراغت و ارائه راهکارهایی برای ارتقای کیفیت آن. *فصلنامه مطالعات فرهنگی-دفاعی زنان*، ۳ (۴)، ۲۷-۴۳. <https://civilica.com/doc/1722203>.
- کشتی دار، محمد، رحمان پور، عادل، حسینی، سیدمجید و قناعت، مرتضی. (۱۴۰۰). شناسایی چالش های مدیریت اوقات فراغت ورزشی در بحران کوید-۱۹. *فصلنامه گردشگری و اوقات فراغت*، ۶ (۱۲)، ۴۵-۲۲. DOI:10.22133/TLJ.2022.145637
- کیان فر، فرهاد، شفی پور، زهرا و شکیب، سمانه. (۱۴۰۱). بررسی رابطه میان نحوه گذران اوقات فراغت و هویت نوجوانان. *نشریه پژوهش های معاصر در علم و تحقیقات*، ۴ (۳۷)، ۶۴-۷۶. <https://civilica.com/doc/880419>.
- کیهانی، م. (۱۴۰۰). اهمیت اوقات فراغت نوجوانان و نحوه پر کردن آن، وبسایت نمناک.
- گنجه، سیدعلیرضا، نامور، هومن، آقاییوسفی، علیرضا و نوابخش، مهرداد. (۱۳۹۹). تعیین کارکردهای اوقات فراغت در نوجوانان و جوانان و تأثیر عوامل روانشناختی بر آن. *فصلنامه سلامت اجتماعی*، ۷ (۴)، ۴۳۰-۴۴۵. <https://doi.org/10.22037/ch.v7i4.31212>
- منصوری، مریم، فرزانه، فرزانه و حمیدی، مهرداد. (۱۳۹۸). تدوین الگوی اوقات فراغت دانشجویان ایرانی، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۸ (۲۸)، ۱۴۵-۱۳۱. <http://ntsmj.issma.ir/article-1-1271-fa.html>.
- نظرپور، محمدتقی و محمدی، ابوالفضل. (۱۳۹۳). شکل گیری هویت اجتماعی در گذران اوقات فراغت، نخستین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پاک، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ۱-۲۰. <https://civilica.com/doc/384658>.

References

- De Vos, A., Van, D. & Heijden, B.I. (2020). Akkermans J Sustainable careers: Towards a conceptual model. *Journal of Vocational Behavior*, 117, 103196. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2018.06.011>
- Fritz, C., Yankelevich, M., Zarubin, A. & Barger, P. (2010). Happy, healthy, and productive: the role of detachment from work during nonwork time. *Journal Applied Psychology*, 95, 977-983. doi: 10.1037/a0019462.
- Ganjeh, A., Namvar, H., Aghayousefi, A. & Navabakhsh, M. (2020). Determining the roles of leisure time among adolescents and young people and the impact of psychological factors. *Salamat Ijtimai (Community Health)*, 7(4), 430-45. DOI: <http://doi.org/10.22037/ch.v7i4.31212>. [In Persian].
- Iso-Ahola, S.E. & Baumeister, R.F. (2023). Leisure and meaning in life. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.1074649>.
- Jafari, S., Najafi, Z. & Pazhman, A. (2010). Classification of culture and leisure. *Excerpt of Statistical Content*, 18(2), 15-42. <http://ijoss.srtc.ac.ir/article-1-120-fa.html>. [In Persian].
- Jung, J.Y., Park, S.Y. & Kim, J.K. (2018). The effects of a client-centered leisure activity program on satisfaction, self-esteem, and depression in elderly residents of a long-term care facility. *Journal of Physical Therapy Science*, 30(1), 73-76. doi: 10.1589/jpts.30.73
- Keihani, M. (2022). The importance of teenagers' free time and the way to fill it. Namnak Site. [In Persian].
- Keshtidar, M., Rahmanpour, A., Hosseini, S.M. & Ghenaat, M. (2022). Identifying the challenges of sports leisure management in the Covid-19 crisis. *Journal of Tourism and Leisure*, 6(12), 22-45. DOI: 10.22133/JTLJ.2022.145637. [In Persian].

- Kianfar, F., Shafipour, Z. & Shakiba, S. (2022). Investigation of the relationship between the way of spending leisure time and the identity of teenagers. *Journal of Contemporary Research in Science and Research*, 4(37), 64–76. <https://civilica.com/doc/880419>. [In Persian].
- Kim, Y.J., Cho, J.H. & Park, Y.J. (2020). Leisure sports participants' engagement in preventive health behaviors and their experience of constraints on performing leisure activities During the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Psychology*, 11, 3392. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.589708>
- Kool, W. & Botvinik, M. (2014). A labor/leisure tradeoff in cognitive control. *Journal of Experimental Psychology-general.*, 143, 131–141. doi: 10.1037/a0031048.
- Lin, Y.S., Huang, W.S. & Yang, C.T. (2019). Chiang MJ. Work leisure conflict and its associations with well-being: the roles of social support, leisure participation and job burnout. *Tourism Manage*, 45, 244–52. doi: 10.1016/j.tourman..04.004.
- Mansouri, M., Farzan, F. & Hamidi, M. (2019). Compilation of the leisure time model of Iranian students. *New Approaches in Sports Management*, 8(28), 131–145. http://ntsmj.issma.ir/article_1-1271_fa.html. [In Persian].
- Nazarpour, M.T. & Mohammadi, A. (2014). Formation of social identity in spending leisure time. The first national conference Tourism, geography and clean environment. Bu Ali Sina University, Hamedan, 1–20. <https://civilica.com/doc/384658>. [In Persian]
- Pomohaci, M. & Sopa, I. (2018). Leisure Sport Activities and their Importance in Living a Healthy Physical and Psycho-social Lifestyle. *Scientific Bulletin*, 23(1), 36-42. DOI: 10.2478/bsaft-2018-0005
- Rafatjah, M. (2010). Leisure and cultural values. *Cultural Research Quarterly*, 4(1), 87–92. doi:10.7508/jcr.13.007. [In Persian].
- Raisi, F. (2016). How to spend leisure time and provide solutions to improve its quality. *Women's Cultural-Defense Studies Quarterly*, 4, 27–43. <https://civilica.com/doc/1722203>. [In Persian]
- Rouhani, M., Abdi, C., Mir Hosseini, S.M.A. & Kazemi, A. (2021). Development of teachers' free time with an emphasis on physical activity (applying grounded theory method). *Sports Psychology Studies*, 10(38), 89-114. doi: 10.22089/spsyj.2021.9961.2093. [In Persian].
- Roychowdhury, D. (2020). Using physical activity to enhance health outcomes across the life span. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology-Open Access Journal*, 5(2), 37. doi:10.3390/jfmk5010002.
- Sayyd, S. & Abuhassna, H. (2023). Factors affecting leisure-time physical activities to promote public health: a systematic literature review, Faculty of Education, Department of Physical Education and Sports Sciences, and Head of Department of Scientific Publishing and Scientific Societies, Taibah University, Madinah 41411. *Saudi Arabia, MOJ Sports Med*, 6(1), 7–12.
- Tonietto, G., Malkoc, S., Reczek, R. & Norton, M. (2021). Viewing leisure as wasteful undermines enjoyment. *Journal of Experimental Social Psychology*, 97, 104198. doi: 10.1016/j.jesp.104198.14